

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.s.remissvar@regeringskansliet.se
Diarienummer U2026/00068

Datum
2026-04-07

Dnr
2026KS126 000

Yttrande över betänkandet **Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap (SOU 2026:4)**

Sammanfattning

Härryda kommun tillstyrker i huvudsak de förslag som lämnas i betänkandet *Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap* (SOU 2026:4). Kommunen delar utredningens bedömning att rektors pedagogiska ledarskap är avgörande för undervisningens kvalitet, barns och elevers utveckling samt skolväsendets likvärdighet.

Kommunen ser positivt på förslag som tydliggör rektorsuppdraget, stärker stödstrukturerna och vidareutvecklar den statliga rektorsutbildningen. Samtidigt bedömer kommunen att flera förslag medför betydande organisatoriska och ekonomiska konsekvenser för huvudmannen.

För att reformerna ska få avsedd effekt behöver huvudmannens ansvar, organisatoriska kapacitet, kompetensförsörjning och ekonomiska förutsättningar beaktas fullt ut i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Ett stärkt pedagogiskt ledarskap förutsätter långsiktigt hållbar finansiering, tydlig ansvarsfördelning samt att balansen mellan nationell styrning och kommunalt självstyre värnas.

Övergripande synpunkter

Härryda kommun instämmer i utredningens analys av rektors komplexa uppdrag och behovet av förbättrade förutsättningar för ett aktivt och närvarande pedagogiskt ledarskap. Ett stärkt ledarskap är en central faktor för verksamheternas kvalitet, utvecklingsförmåga och långsiktiga resultat.

För att säkerställa likvärdighet mellan kommunens enheter behöver huvudmannen ha handlingsutrymme att fördela resurser, kompetens och stödfunktioner utifrån skolors och förskolors olika förutsättningar och behov. En sådan behovsstyrning är avgörande för att alla barn och elever ska ges likvärdiga möjligheter till lärande och utveckling.

Kommunen vill också understryka att rektors uppdrag utövas inom ramen för en kommunal nämndorganisation, där politiskt ansvar, kommunallagens principer samt krav på rättssäkerhet och uppföljning sätter ramar för styrning och ansvar. Statliga reformer bör därför utformas så att de stärker, snarare än försvårar, en tydlig och sammanhållen styrkedja mellan stat, huvudman och rektor.

Kommentarer avseende kapitel 6. *Hur är det att vara rektor?*

Härryda kommun delar utredningens bedömning att rektors pedagogiska ledarskap bör ges en tydligare och mer prioriterad ställning. Det är centralt att rektor ges reella förutsättningar att vara närvarande i undervisningens utveckling, leda det kollegiala lärandet och driva det systematiska kvalitetsarbetet.

Samtidigt är rektorsuppdraget brett och innefattar ett långtgående ansvar inom arbetsgivarområdet, arbetsmiljö, ekonomi och myndighetsutövning. Arbetsmiljöansvaret är särskilt omfattande och förenat med betydande skyldigheter enligt gällande lagstiftning. Kommunen anser att dessa delar av uppdraget inte kan minska i praktiken utan att motsvarande organisatoriska förstärkningar och omfördelningar genomförs på huvudmannanivå.

Kommunen bedömer därför att ambitionen att stärka det pedagogiska ledarskapet behöver kombineras med:

- Förstärkta stödfunktioner (administrativt, juridiskt, HR och ekonomistöd),
- Tydligt definierade organisatoriska lösningar och ansvarsfördelning, samt
- Långsiktigt hållbara resurser som möjliggör avlastning av rektor.

Utan sådana förutsättningar finns en betydande risk att ökade förväntningar på rektor inte kan omsättas i praktiken.

Kommentarer avseende kapitel 7. *Utredningens förslag och bedömningar*

7.1.3 Rektorn ska ges förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet

Härryda kommun tillstyrker ambitionen att tydliggöra ansvarsfördelningen inom skolväsendet. Samtidigt verkar rektor i en rättsligt komplex miljö med omfattande krav på dokumentation, uppföljning och rättssäker handläggning, vilket påverkar möjligheten att utveckla undervisningen. Kommunen bedömer att betänkandet endast delvis belyser hur dessa krav förhåller sig till ambitionen att stärka det pedagogiska ledarskapet.

Om reformerna syftar till att frigöra tid och fokus för det pedagogiska kärnuppdraget behöver de, enligt kommunens bedömning, kompletteras med åtgärder som antingen:

- Minskar eller förenklar andra tidskrävande uppgifter och krav, eller
- Tillför varaktiga stödresurser som möjliggör omfördelning av arbetsuppgifter.

Kommunen vill vidare betona vikten av att nationella regler utformas som mål och ramar, så att huvudmannen kan anpassa organisation och resursfördelning till lokala förutsättningar och främja likvärdighet mellan skolenheter.

Kommunen är positiv till förslag som stärker rektorers tillgång till kvalificerat stöd.

7.1.6 Statens skolverk ska ges i uppdrag att ge huvudmännen stöd

Genomförandet av föreslagna insatser kommer i stor utsträckning att vila på huvudmannen. Härryda kommun vill därför framhålla vikten av långsiktiga, samordnade och finansierade statliga satsningar. Tillfälliga medel riskerar att skapa administrativa belastningar och kortsiktiga lösningar.

Kommunen vill även betona kopplingen till kompetensförsörjningen. Rektorsuppdragets komplexitet och höga krav innebär att rekrytering och långsiktigt kvarstannande i yrket är en strategisk utmaning. Reformförslag bör därför utformas så att de stärker yrkets attraktivitet och bidrar till hållbara arbetsvillkor.

7.1.8–7.1.9 Rektorsutbildning

Härryda kommun ställer sig positiv till förslag som stärker och vidareutvecklar den statliga rektorsutbildningen. En ändamålsenligt utformad utbildning är en grundläggande förutsättning för att säkerställa att rektorer har den kompetens som uppdraget kräver.

Det är samtidigt angeläget att tydliggöra vilka professioner som omfattas av utbildningskravet. Inom skolväsendet förekommer en variation av ledningsfunktioner, såsom biträdande rektorer, verksamhetschefer samt motsvarande funktioner inom förskola och anpassad skolform. Ett otydligt regelverk riskerar att skapa osäkerhet i rekrytering och långsiktig kompetensplanering. Kommunen bedömer därför att en tydlig avgränsning av målgruppen samt klargöranden av ansvarsfördelningen mellan stat och huvudman är nödvändiga.

Konsekvenser

Härryda kommun bedömer att utredningens konsekvensanalys i flera delar behöver fördjupas ur ett huvudmannaperspektiv. Särskilt gäller detta:

Ekonomiska konsekvenser

Flera av förslagen innebär indirekta kostnadsökningar genom behov av förstärkt administrativt stöd, ledningsorganisation och kompetensutveckling.

Dessa kostnader framstår inte som fullt ut analyserade eller finansierade men borde rimligen leda till ökade kostnader, exempelvis för vikarier.

Organisatoriska konsekvenser

Ett stärkt pedagogiskt ledarskap förutsätter att huvudmannen kan omfördela arbetsuppgifter från rektor till andra funktioner. Detta kräver tillgång till kompetens och resurser som varierar mellan kommuner.

Kompetensförsörjning

Redan i dag råder utmaningar i rekrytering och långsiktig försörjning av skolledare. Förslag som höjer kraven på uppdraget behöver kombineras med åtgärder som stärker attraktiviteten i rektorsrollen.

Likvärdighet

Kommunen vill framhålla att reformer riskerar att få olika genomslag beroende på huvudmannens storlek och ekonomiska förutsättningar. Statliga reformer bör därför utformas så att de inte oavsiktligt ökar skillnader mellan kommuner.

KOMMUNSTYRELSEN

Härryda kommun